

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 49.

Lysingaprisur fyri petitregul: 30 oyr. á forsiðuni,
20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lysingum fæst
avsláttur í prisinum.

Tírsdag hin 9. decembir 1930.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bilagt á posthúsinum, brævasvarnaðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

4. árg.

Tandlæge BREND
traffes 11—5. Telf. 114.

Allir føroyskir fiskimenn brúka nú
v. Toor's
hálandsku oljukaðir.

ENDNU ligger de store
Krigerkirkegaarde med
de Tusinder ensartede Kors
rundt i Europa, endnu tænker
Mødre paa deres dræbte Søn-
ner og Børn paa deres Fædre.
Men trods det arbejdes der i
hemmelige Korridorer, i mørke
tillukkede Kamre paa den næste
Krig. Med skaanselsløs, kynisk
Klogskab smedes Rænker og
lægges Planer med det bevidste
Formaal at lægge Europa i Kri-
gens Baand paany. Kapitalister
vejrer Profit, uansvarlige, even-
tyrlystne Politikere øjner Chan-
cen for at bæres frem paa Op-
hidselsens Stemning. Hvad er
det, der foregaar i Europa i
disse Tider?

Den Proces, der foregaar i
Moskva i disse Dage, rober noget
af Europas Kulissepolitik. Med
den Mistillid man paa Forhaand
uvilkaarligt vil nære til russiske,
officielle Telegrammer, maa vel
nok noget lægges paa Overdri-
velsens og Agitationens Konto.
Men helt afvise den Ting, at
visse Kredse i de gamle Enten-
temagter meget gerne saa det
bolschevikiske Regimete styr-
tet og har konspireret med dette
Formaal, kan man ikke.

I Tyskland har de nationalist-
iske Nazi-Mænd nys vundet en
mægtig Valgsejr. Berust af Med-
gangen har de lovet at sprengne
Tysklands snærende Lænker og
profeteret den nær forestaaende
»Frihedskamp«.

Heroverfor har Ludendorff,
den gamle Feltmarskal fra Ver-
denskrigen, hidtil Reaktionen
og Militarismens forende Skik-
kelse i Tyskland, taget til Gen-
mæle i en Bog, der i disse Dage
omtales stærkt i den tyske, ja i
den hele europæiske Presse.
Ludendorff er nu blevet Freds-
ven og advarer sine Landsmænd
mod enhver Form for en ny
Krig, der uvegerlig vil blive
Tysklands, ja hele Europas Un-
dergang.

Vi tror ikke, at ansvarlige Po-
litikere som Briand, Benes, Ro-
bert Cecil, Folk, der har set
Verdenskrigens Gru, Folk, der
som Briand selv har mistet
Sønner i Krigen, og svoret at
være Fredens Talmænd, — vi
tror ikke, at disse Mænd tør
eller vil provokere en ny Krig.
Men de uansvarlige Folk er
ogsaa de farligste. Højfinansens
Stordirektører har intet at tale om

DEBATTEN OM SOCIALREFORMEN

i en Krig, professionelle Even-
tyrere har alt at vinde.

Mørk er Situationen i Europa
for Tiden. Hurtigt kan den hel-
digvis ogsaa ændres. Er Kri-
gens underjordiske Provokatorer
stærke, arbejder Fredens Mænd
ikke mindre kraftigt. Ved Fol-
keforbundets og den internatio-
nale Arbejderklasses positive
Arbejde kan Stemningen for-
vandles i Lobet af kort Tid.
Men Stof til Eftertanke kan
Tiden nok give, ogsaa os.

1905 in memoriam.

Hjalmar Branting og de svenske
Arbejders Indsats for Freden.

Den danske Prins Carl, der
under Navn af Haakon d. 7.
blev Konge i Norge efter Unio-
nens Oplosning i 1905, fejrede
d. 25. November i Aar 25 Aars
Jubilæum.

Denne Begivenhed fremkal-
der i Tankerne andre og for
Arbejderne langt interessantere,
nemlig de svenske Arbejders
djærve Kamp for at forbinde
Krig med Norge, en Kamp,
hvori det svenske Socialdemo-
krati med Hjalmar Branting i
Spidsen lagde et afgørende Lod.

Fra i mange Aarhundreder at
have været en ikke alt for vel
skottet dansk Provins var Norge
i 1814 — mod sit inderste Øn-
ske — blevet en Stat i Union
med Sverrig. Men Norge red-
dede dog ved denne Lejlighed
en fri Forfatning hjem.

Norge vil hævde sig.

Med den Fremdrift og Udvik-
ling, der paa økonomiske og
kulturelle Omraader viste sig i
Norge i det nittende Aarhun-
drede, folte det norske Folk
Trang til større og større na-
tional Selvhævdelse. Gang paa
Gang knagede Unionen, men
den holdt dog. Mod Slutningen
af Aarhundredet steg Modsæt-
ningen til saadanne Højder, at
en fredelig Forstaelse syntes
næsten uløselig. I Forgrunden
var bl. a. det for en sofarende
Nation som Norge saa vigtige
Spørgsmaal om en vis selvsten-
dig Representation i Udlandet.

Visse storsvenske militaristiske
Kredse begyndte da at tale om

I Folketinget paabegyndtes
d. 3. Decbr. den store Debat
om Sociallovgivningen.

Vi bringer her Portræt-
terne af Hovedordførerne, til
venstre Socialdemokratiets
Ordfører, Folketingsmand
H. P. Hansen, til højre Ord-
fører for Venstre, fhv. Mini-
ster Kragh.

Nødvendigheden af »lindrig valde«
mod »supprormaknerne i Norge«,
og i Norge lod Røster, der virke-
de for Befæstningsanlæg. Det
var i denne Situation, at det
svenske Socialdemokratis Fører,
Hjalmar Branting, den 1. Maj
1895 holdt en for ham usæd-
vanlig skarp Tale.

Efter først at have omtalt, at
i Sverrig havde man hidtil ikke
troet paa en Krigsfare, erklærede
Branting, »at noget saa uhyg-
geligt som alvorlige Planer om
at ville anvende svensk Vaaben-
magt mod vore norske Brødre,
ville opheve alle sædvanlige
Regler, ogsaa dem, som vi So-
cialister holder strengt paa ...
Skulde det forfærdelige virkelig
blive Alvor, at man vilde lade
de svenske Geværer marchere
vesterpaa, saa maa den, som
bærer Ansvar, ogsaa kunne
sige sig, at nede i Samfundets
brede Lag kanske en eller
anden vilde finde paa den
Tanke at ophøje sig selv til
Dommer og med en Kugle uden
Ordre søge at forebygge, at Ti-
tusinder af Kugler paa Ordre
affyredes for at lemlestes og
slagte Venner og Brødre.«

Branting idømtes 3 Maaneders Fængsel.

For disse skarpe advarende
Ord idømtes Branting 3 Maane-
ders Fængsel, som dog Højeste-
ret senere ændrede til en Bøde-
straf. Men de skarpe Ord virke-
de blandt Arbejderne. Og da
Spendingen mellem Sverrig og
Norge ogedes Aar for Aar, indtil
Bristepunktet naaedes i 1905,
bl. a. ved Norges Krav om egne
Konsuler, var de svenske Arbej-
dere utvættelige i Agitationen
mod svenske Krigsmidlers An-
vendelse. Ogsaa den svenske
Arbejderungdom var paa sin
Post, hvad der bl. a. førte til,
at en af de svenske Ledere, Z. Hög-
lund, maatte vandre i Fængsel
for et Freds-Opraab.

Den 7. Juni 1905 gik Norge
over »Rubicon«. Det norske
Storting vedtog en Beslutning,
hvori fastsloges, at Unionen var
ophørt, og den svenske Konge
havde ophørt at være norsk
Konge. Fra Kong Oscar prote-
steredes mod det »revolutionære
og oprørske« Sridt, Norge havde
foretaget. I Sverrig var dog de
fredsvenlige Kræfter, takket være
i første Række Brantings og
hans Meningsfællers Arbejde,
saa stærke, at det i Lobet af

de følgende Maaneder lykkedes
ved fredelige Forhandlinger at
faa endelig likvideret den hid-
tidige Union.

Keypmenn og sóknarstýrið.

4 stórkeypmenn á Tvøroyri knýta
nevan móti sóknarstýrinum.

Teir fyrr so almáttugu keyp-
mennir á Tvøroyri, Thomsens
synir og eftirmenn J. Mortensens,
hava nú, árið er farið at halla,
skrivað bræv til sóknarstýrið.
Brævið er sjónliga komið fram,
tí teir á valdeginum í vár vóru
fyri óhappi at fáa ósigur. Og
nú vilja teir stóru harrar spæla
diktator-rolluna og siga, hvat
sóknarstýrið skal, og serliga hvat
tað ikki skal. Í vágskáluni til
frama fyri teirra framliðið rætt
til at diktera, smæðast teir ikki
at peika á, at teir og teirra ten-
astmenn, kringumstóðir hera
helsingin av øllum skattaút-
reiðslum til Froðbiarsóknar
kommunu. Teir krevja soleiðis,
at sóknarstýrið setur í verk,
ikki nokur neyðturvulig kom-
munal arbeiðir, men »en-
ergisk Reduktion af alle Udgifter«,
tí annars fer sóknin á búsgang.

Hetta ljóðar eins og at alt var
so sera gott, táid M-ini og T-ini
í felag høvdu allan avgerðarrætt
í Froðbiar sóknarstýri. Men so
man ikki hava verið, oh nei.
Tá var komið kommununi í
rásshafft í staðin fyri at tryggja
kommununi meira strandaogn.
Tað var tá í tíðini ikki gjørt so
nógv til frama fyri sjálva sókn-
ina, sum í teim seinru árunum.
Tað var eins og tað galt meira
um annað, sum bæði beinvegis
og umvegis gekk í T. & M.-
leiðina. Tað er her, munurin
er. Tí var roynt at fáa nútíðar-
lagið broytt við seinasta val,
men tað miseyðnaðist, og tí
kemur fram eitt »almindeligt
Ruelse« frá T. & M.s eftir-
monnum.

Brævskrivarnir peika snildis-
liga á, at vinnulivið nærkast

Frelsens Hær.

Musikfest Søndag d. 14. ds.
Kl. 5 Eftm. i Mødesalen i Tørs-
gotu. — Billetter faas ved Hen-
vendelse til Soldaterne.

einari niðurgongstíð, ið serliga
ávirkast av vánaligum fiskaprís-
um á bæði kipp- og saltfiski, og
teir halda tað vera útlið fyri, at
roknskaparárið hjá onkrum ella
fleiri handilsfelugum kemur at
vísa tap. Tí halda T. & M., at
»Tiden kræver en energisk Re-
duktion af alle Udgifter« o. s. fr.

Í neyðini skal ein kenna sínar
vinir, sigur gamalt orð, og tað
kann vera nakað í hesum. Men
eg funderi nú yvir, um T. & M.
á líkandi hátt heiti á vin teirra,
sóknarstýrið, í hinari tiltiknu
uppgongutíðini, táid alt gav
rentur og meiri fyri T. & M.,
og bóðu sóknarstýrið vaksa um
skattaútreiðslur teirra og leggja
»budgettið« nakað væl stórri, so
Froðbiarsókn kundi sýna hinum
sóknunum í Foroyum, at hetta
var ein vælasókn, hvors aðal-
stuðlar vóru T. & M.-arar og
kringumstóðir.

Men so man ikki hava verið,
tá man heldur hava ligið fremst
í huga at skava til T-ið og skava
til M-ið. Tá vóru eingi neyðar-
róp frá teimum. Men nú kenna
teir sínar vinir, tí teir halda tað
fjara í kossunum, og biðja sókn-
arstýrið ænsað eftir útreiðslu-
num, so at inntøknurnar, ið nýt-
ast skulu til frama fyri sóknina,
kunna gerast minni. Teir rinda
bæði umvegis og beinleiðis
helsingin, ið skal til »Forstan-
derskabels økonomiske Hus-
holding«.

I neyðini kennir man sínar
vinir, men táid væl stendur til,
eru eyguni blind fyri teimum,
ella tá hava teir besta vinin í
sjálvum sær.

Tvøroyrar arbeiðari.